

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla dr. Fónagy Sándor ügyvéd által képviselt felperesnek, Muth Ferenc felszámolóbiztos által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2010. január 12. napján kelt 9.G.41.978/2005/58. számú ítélete ellen a felperes részéről 59. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

Ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja;

kötelezi a felperest, hogy az adóhatóság külön felhívására fizessen meg a Magyar Államnak 900.000 (kilencszázezer) forint előzetesen le nem rótt jogorvoslati illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A peres felek 2005. június 7-én vállalkozási szerződést kötöttek, amely szerint az alperes megrendelte a felperestől a siófoki hrsz.-ú ingatlanon felépítendő 122 lakásos, föld alatti és földszinti parkolókat magában foglaló apartman-ház teljes körű kivitelezési munkái elvégzését, 1.200.000.000 forint és ÁFA átalányáron. E szerződést megelőzően - 2005. május 19-én - a felek arra vonatkozóan kötöttek vállalkozási szerződést, hogy a fenti ingatlanon a felperes felépít egy mintalakást és értékesítési irodát 20.000.000 forint és ÁFA vállalkozói díj ellenében, 2005. július 26-i befejezési határidővel. A szerződés 5. pontjában a felek megállapodtak abban, hogy a vállalkozási díj egy összegben kerül kifizetésre a mintalakás és az értékesítési iroda megrendelő által történt átvétele után 8 napon belül, amennyiben

a felek között időközben érvényes vállalkozási szerződés jön létre a 122 lakás és a hozzá tartozó felszín alatti parkoló kivitelezési munkáira vonatkozóan, legkésőbb 2005. július 26-ig, ez esetben a vállalkozó a díj kifizetéséről lemond.

Az apartman-ház felépítésére vonatkozó szerződés kapcsán a felek megállapodtak, hogy a felperes 300.000.000 forint és ÁFA erejéig megfinanszírozza a munkákat, így az ezen összegnek megfelelő munkák teljesítéséig részszámlát az alperes felé nem nyújt be. A felperes az első, 300.000.000 forint összegű részszámla benyújtásáig elvégzendő munkákat bankhitelből kívánta finanszírozni, s a felek megállapodása értelmében ezen bankhitel fedezetéül az alperes által az ... Rt.-nél (a továbbiakban: Bank) vezetett elkülönített számlán elhelyezendő, s a felperes javára felajánlott 300.000.000 forint óvadék szolgál. Az alperes által vállalt fenti biztosíték adása - a Bank által elfogadottan - a 2005. július 6-án kelt „Visszavonhatatlan rendelkező nyilatkozattal” történt meg.

A felperes a 2005. július 17-i, alpereshez írt levelében - kifejtve, hogy az alperes az óvadék elhelyezésére vonatkozó kötelezettségének késedelmesen tett eleget - bejelentette, hogy az ebből eredő esetleges kártérítési igényei tekintetében jogfenntartással él. Az alperes a 2005. július 20-án kelt válaszelevelében közölte, hogy a szerződéstől el kíván állni, és felszólította a felperest a munkaterület elhagyására. Az elállás okaként arra hivatkozott, hogy a felperes a munkákat nem kezdte meg, így jogában áll a szerződést azonnali hatállyal megszüntetni.

Az alperes fenti nyilatkozatának a közléséig a felperes a mintalakás és értékesítési iroda felépítését nagy részben teljesítette, az elvégzett munkákat 2005. július 25-én átadta, s a felek a munkát érintő hiányosságokról jegyzőkönyvet vettek fel. A 2005. június 7-én kelt vállalkozási szerződés alapján pedig a felperes az előkészítő munkákat megkezdte, elektromos energiaellátást épített ki, az építési területet előkészítette, a tuskóirtással és az ideiglenes áram bekötésével együtt.

A felperes a 2005. december 22-én benyújtott keresetében arra hivatkozással, hogy az alperes nyilatkozatában írt okból az elállás joga nem illette meg, több jogcímen 107.957.478 forint és kamatai megfizetésére kérte az alperes kötelezését, amelyből az általa elvégzett munkák ellenértékét, és az ezzel összefüggésben keletkezett költségeket összesen 32.957.478 forintban határozta meg azzal, hogy a mintalakást és értékesítési irodát - álláspontja szerint - 90 %-os készütségi fokban adta át az alperesnek. Ezen túlmenően elmaradt haszon megfizetésére is kérte az alperes kötelezését, melyet a 2005. június 7-i szerződésben írt 1.200.000.000 forint és ÁFA vállalkozói díj 5 %-ában, azaz 75.000.000 forintban jelölt meg arra hivatkozva, hogy ehhez az összeghez jutott volna hozzá, amennyiben a vállalkozási szerződést teljesíti. A keresetét utóbb annyiban változtatta meg, hogy a 32.957.478 forint összegű ellenérték megfizetésére irányuló igényét - a perben beszerzett szakvélemény alapján - 22.491.219 forint és kamataira leszállította, az elmaradt vagyoni előny iránti követelését változatlanul fenntartotta.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Vitatta, hogy a 2005. július 20-i nyilatkozata elállási nyilatkozat, előadva, hogy a vállalkozási szerződésből további kárainak enyhítése érdekében el kívánt állni, azonban ennek közlésére a munkaterület visszaadására tekintettel már nem került sor. A felek közötti, 2005. május 19-én létrejött szerződés teljesítésével összefüggésben azt nem vitatta, hogy a felperes által elvégzett munkák értéke 5.000.000 forint lehetett, és állította, hogy 20.000.000 forintot fizetett ki a Banknak többletköltségként, és ez a költség kizárólag a további teljesítés lehetetlenné válásával áll összefüggésben, mely összeget a felperes követelésébe beszámítani kívánt. Hivatkozott arra is, hogy a felek közötti szerződéses jogviszony a 2005. május 19-én és a június 7-én létrejött szerződések egységesen ítélandók meg, s vitatta a felperesnek az elmaradt vagyoni előny megfizetése iránti igényét is.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 22.491.219 forintot és ennek 2005. augusztus 13-tól a kifizetés napjáig járó, a rendelkező részben írt mértékű kamatát, valamint 1.308.800 forint perköltséget, ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Határozata indokolásában - a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként - megállapította, hogy a felek között 2005. május 19-én létrejött szerződés keretében a felperes által elvégzett munkák ellenértékét az alperes jogos ok nélkül tagadta meg kifizetni, ezért a megváltoztatott kereseti kérelemnek megfelelő mértékben az alperes az ellenszolgáltatás teljesítésére köteles (Ptk. 402. §), az ellenszolgáltatás meghatározásánál a perben kirendelt igazságügyi szakértő, ... szakvéleményét ítélezése alapjául elfogadva. A szakértő megállapítása szerint a mintalakás és értékesítési iroda kivitelezési munkái 18.326.016 forint és ÁFA értékben készültek el, s az érték meghatározásánál a szakértő azokat a tételeket mellőzte, amelyek egyértelműen nem készültek el. A 2005. június 7-i ún. nagy szerződéssel kapcsolatban a szakértő építési naplómásolatokkal, fuvarlevelekkel, a műszaki ellenőr felméréseivel nem rendelkezett, így az előkészítő munkák értékét becsléssel határozta meg. A felperes megváltoztatott kereseti kérelme a szakértő megállapításaival egyező volt, így az elsőfokú bíróság a megváltoztatott kereset szerint marasztalta 22.491.219 forint és járulékai megfizetésére nézve az alperest. Az elsőfokú bíróság az alperes beszámítási kifogását alogatannak ítélte, mivel nem bizonyította az alperes, hogy a felperes szerződésszegésével oksági kapcsolatban következett volna be az a károsodása, amelyet a banki többletköltségei kapcsán állított. Álláspontja szerint a felperes a perben bizonyított módon a Ptk. 312. §-ának (3) bekezdésére alapítva az alperestől 75.000.000 forint kártérítés megfizetését eredményesen nem igényelhetette. A bizonyítási kötelezettségét csak okiratokkal kívánta teljesíteni, az okiratok tartalmából azonban az tényként nem állapítható meg, hogy bizonyítottan 75.000.000 forint vagyoni előnyhöz jutott volna, amennyiben a szolgáltatását teljesítheti. Tény, hogy az alperes jognyilatkozatát követően a felperes a szolgáltatását nem teljesítette, a teljesítés folytatása lehetetlenné vált, az alperes magatartásával okozati összefüggésben felmerült állított kárát a felperes azonban nem bizonyította, más bizonyítási eszközt megjelölni nem kívánt, így a bizonyítási kötelezettségét e vonatkozásban nem teljesítette, a bizonyítatlanság következményei a felperest terhelik, így a bíróság a

75.000.000 forint kártérítés követelését jelentő részében a keresetet elutasította, s a perköltségről a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése szerint rendelkezett.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, annak megváltoztatásával az alperes kötelezését kérte 75.000.000 forint és kamatai kártérítés megfizetésére a Ptk. 312. §-a, a 318. § és 339. §-a alapján. Előadta, hogy az alperes jogtalanul mondta fel a felek közötti vállalkozási szerződést, a teljesítés lehetetlenné válását az elsőfokú bíróság is megállapította, így a felperes kártérítési igényének a jogalapja fennáll. A Pp. 163. §-ának (2) bekezdésére utalással pedig arra hivatkozott, hogy az alperes a felperes kárigényének nagyságát nem vitatta, csak a kárfelelősségének a jogalapját, ugyanis a felek között nem bontakozott ki vita a kártérítés mértéke tekintetében. Az esetben, amennyiben az alperes vitatta volna a 75.000.000 forint összegű kártérítés igényt, az elsőfokú bíróság akkor is alaptalanul állapította meg ítéletében, hogy a felperes csak okiratokkal kívánta bizonyítani a kár összegét, és ez nem elegendő bizonyíték. Bár a vállalkozási szerződésben nem szerepel, hogy a felperes mekkora haszonnal végezte volna a munkát, ez álláspontja szerint nem jelenti azt, hogy a felperes csak igazságügyi szakértővel „tudná bizonyítani” a kárigénye nagyságát, ugyanis a szakértő az effektíven elvégzett munkát becsüli meg, az azonban nem szakkérdés, hogy egy vállalkozó mekkora haszonnal dolgozik, s nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a felperes által megjelölt 5 %-os kárigény eltúlzottnak nem tekinthető. Végül előadta, hogy a felperes csak és kizárólag a kereseti kérelemben érvényesített 75.000.000 forint kárigényt elutasító ítéleti rendelkezés ellen terjesztett elő fellebbezést, ezért kérte az ítéletnek a 22.491.219 forint és kamatai, valamint a perköltség megfizetésére kötelező rendelkezését - alperesi fellebbezés hiányában - jogerőssé nyilvánítani.

Az alperes a felperes fellebbezésére nem terjesztett elő nyilatkozatot.

A Fővárosi Ítéltábla a felperes fellebbezését a Pp. 256/A. § (1) bekezdésének f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezés keretei között vizsgálta - az első fokú ítéletnek az alperest 22.491.219 forint tőke és kamataiban, valamint 1.308.800 forint perköltségben marasztaló ítéleti rendelkezése fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett -, és megállapította, hogy a fellebbezés nem megalapozott.

A rendelkezésre álló iratokból kitűnően az elsőfokú bíróság a felperes 75.000.000 forint elmaradt vagyoni előny címén érvényesíteni kívánt kártérítési igénye körében a lehetséges módon a tényállást feltárta, a megállapított tényállást alapul véve a másodfokú bíróság az ítélet indokaival egyetértett, amely szerint a felperes az alperes magatartásával okozati összefüggésben felmerült kárát nem bizonyította, és a bizonyítási kötelezettség nem teljesítése folytán a bizonyítatlanság következményei őt terhelik.

A Pp. 163. §-ának (1) bekezdése szerint a bíróság a per eldöntéséhez szükséges tények megállapítása végett bizonyítást rendel el. A (2) bekezdés úgy rendelkezik; a bíróság az ellenfél beismerése, mindkét féle egyező vagy az egyik félnek az ellenfél által bírói felhívás (141.§ (2) bekezdés) ellenére kétségbe nem vont előadása folytán valónak fogadhat el tényeket, ha azok tekintetében kétele nem merült fel.

A felperes a 75.000.000 forint elmaradt vagyoni előny iránti igénye megalapozottsága körében tévesen utal a Pp. 163. §-ának (2) bekezdésében írt rendelkezésekre, mivel tévesen állítja, hogy a kártérítési követelése számszerűségét az alperes nem vitatta, hiszen az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

A felperes az alperes szerződésszegésére alapított kártérítési igényt kívánt érvényesíteni, ezért az adott perben az irányadó anyagi jogi felelősségi szabály a Ptk. 318. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazandó Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése határozza meg, hogy a Pp. 164. §-ának (1) bekezdése alapján kit és milyen tények tekintetében terhel a bizonyítási kötelezettség.

A Ptk. 318. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazandó Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése szerint, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentessül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

A Ptk. idézett szabálya a polgári jogi kártérítési felelősség feltételeként meghatározza a jogellenesség, a kár, e kettő közötti okozati összefüggés, valamint az általános magatartási mérték (vétkesség) elemeit. A törvényhelyből következik a bizonyítási teher megoszlása a felek között, miszerint a felperesnek kell bizonyítania a magatartás jogellenes voltát, a kár bekövetkezését, valamint az okozati összefüggést az előbbi kettő között. A jogellenesség, a kár és az okozati összefüggés minden polgári jogi kártérítési felelősség közös eleme, így bármelyikük hiánya a felelősség kizárását eredményezi.

A kár fogalmának tartalmi elemeit a Ptk. 355. §-ának (4) bekezdése határozza meg, amely szerint kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

A felperes elmaradt vagyoni előny címén 75.000.000 forint kártérítés megfizetésére kérte a perben az alperes kötelezését, ezért a polgári jog kártérítési felelősség fenti szabályaiból következően őt terhelte annak bizonyítása, hogy az alperes magatartásával összefüggésben keletkezett az állított kára.

A felperes az elmaradt vagyoni előny megtérítése iránti igényét arra hivatkozással látta megalapozottnak, hogy a felek közötti, 2005. június 7-i szerződésben meghatározott 1.200.000.000 forint és ÁFA vállalkozói díj 5 %-ához, azaz

75.000.000 forint haszonhoz jutott volna hozzá, ha a szerződést teljesíti. Az elmaradt vagyoni előnnyel kapcsolatban kialakult ítélkezési gyakorlat szerint a követelés megítélése csak egészen biztos, ellenőrzött adatokon nyugodhat, az elmaradt haszon nem alapítható feltételezésekre, figyelemmel arra is, hogy az elmaradt vagyoni előny mértékének a megállapításánál nem a vállalkozó tervezett nyeresége, hanem a tényleges haszonkiesés az irányadó. Mindezekből következően az elmaradt haszonként érvényesített kárt és az okozati összefüggést a felperesnek kellett bizonyítania a perben. Emellett a felperest terhelte a Ptk. 340. §-ának (1) bekezdése értelmében annak igazolása is, hogy a kárelhárítási, illetve kárenyhítési kötelezettségének eleget tett.

Tekintettel arra, hogy az elmaradt vagyoni előny mértékének a megállapításánál nem a felperes tervezett nyeresége, hanem a tényleges haszonkiesése az irányadó, és az elmaradt haszon megállapítása csak reális, ellenőrizhető adatokon alapulhat, téves a felperesnek az a perben elfoglalt álláspontja, hogy nem volt szükséges igazságügyi szakértő bevonása a perbe. A Pp. 177. §-ának (1) bekezdése előírja, ha a perben jelentős tény vagy egyéb körülmény megállapításához vagy megítéléséhez olyan különleges szakértelem szükséges, mellyel a bíróság nem rendelkezik, a bíróság szakértőt rendel ki. A bíróság bizonyítást hivatalból csak akkor rendelhet el, ha azt a törvény megengedi (Pp. 164. § (2) bekezdés), így az elsőfokú bíróság csak a per adatai, a rendelkezésre álló okiratok alapján dönthetett.

A fentiek értelmében alappal utasította el az elsőfokú bíróság - annak egyidejű megállapítása mellett, hogy a bizonyítatlanság következményei a felperest terhelték - a 75.000.000 forint elmaradt vagyoni előny címén az alperessel szemben előterjesztett kártérítési igényt.

Ezért a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, a fellebbezett rendelkezéseit a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, így az illetékeljegyzési joga folytán le nem rótt 900.000 forint fellebbezési illetéket köteles külön felhívásra az államnak megtéríteni. (6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés)

Az alperesnek a másodfokú eljárásban költsége nem merült fel, így arról rendelkezni nem kellett.

Budapest, 2010. június 1.

. Bánki Horváth Mária s. k.,

a tanács elnöke

. Rédei Anna s. k.,

Levek Istvánné dr. s. k.,

előadó bíró

bíró